

El litoral de Mondragó

La costa d'aquesta zona correspon a plataformes calcàries formades davall la mar durant l'era terciària, en el període miocè, entre vint i cinc milions d'anys enrere. En èpoques posteriors a la formació d'aquestes roques, hi ha hagut canvis climatològics importants que han fet oscil·lar el nivell de la mar. Aquests canvis d'ambient entre el marí i el terrestre, així com els efectes de la pluja, les ones i el vent, han configurat l'aspecte actual d'aquestes formacions rocoses.

A les proximitats del niu de metralladores podrem distingir perfectament els estrats que se superposen a la roca: unes capes, o estrats, corresponen a dipòsits d'arenas formats en superfície, d'altres a acumulacions de materials molt fins amb abundants escopinyes fossilitzades, formats al fons de la mar.

Tenasses a la costa septentrional del Parc Natural (Josep Rullan)

Els penya-segats que miren a la mar són baixos i formen escalons d'abrasió marina, coneguts amb el nom de *tenasses*, on el procés de dissolució configura els cocons. Sovint s'hi desenvolupen cavitats horitzontals, formades per l'erosió de les ones, que amb el pas dels mil·lennis es transformen: les senzilles mossegades creades per l'efecte directe de l'aigua i el vent poden arribar a evolucionar fins a convertir-se en coves litorals complexes, que en ocasions assoleixen un desenvolupament quilomètric endinsant-se cap a l'interior de l'illa. El litoral mallorquí és ric en coves i galeries costaneres, l'entrada de les quals es troba sovint davall la mar.

Altres morfologies pròpies de l'indret són els bufadors i els ponts naturals. Des d'aquests penya-segats, poc després d'haver passat devora el niu de metralladores, hi trobam alguns llocs magnífics per gaudir del panorama que ens proporcionen les platges, les roques costaneres i la mar oberta.

Cova litoral (Josep Rullan)

El litoral de Mondragó

El modelat del Parc: una mica d'història

La zona de Mondragó es va formar en una mar de temperatura elevada en la qual vivia el corall. Es tracta d'una gran plataforma que va emergir amb una baixada generalitzada del nivell de la mar i que es va configurar com una àrea de marina, és a dir: plana, homogènia i litoral.

Al llarg de la zona costanera s'estén la unitat d'esculls de corall, sobre la qual es disposen grans trams de calcàries que es corresponen amb el que coneixem com a pedra de Santanyí.

La majoria de les roques que veim en superfície són carstificades: l'aigua de la pluja, mesclada amb el diòxid de carboni que hi ha a l'atmosfera, crea un procés de dissolució d'aquestes roques anomenat *modelat càrstic*. Amb el pas dels segles es formen multitud de morfologies, com ara els torrents encaixonats entre parets, els avencs, les coves, les estalactites i les estalagmites.

Els penya-segats costaners adopten les formes que veim com a conseqüència de l'efecte abrasiu de les ones sobre el litoral. En algunes de les parets hi podem reconèixer fàcilment les formes en capes que corresponen a antigues dunes fossilitzades.

L'estrat més modern, quaternari, està format per dipòsits sedimentaris d'origen torrencial que configuren els sòls on millor es desenvolupa la vegetació.

Les platges són el resultat de les acumulacions d'arena que diposita l'onatge sobre la línia de la costa. Els grans d'arena estan formats per petites partícules de roca que procedeixen de la costa propera, però també una gran quantitat de partícules són carbonat càlcic, procedent de la fragmentació dels nombrosos mol·luscs, com escopinyes i caragoles, que viuen als fons marins.

I si la pluja i les ones marines deixen clares empremtes en els nostres relleus, també el vent actua com a agent modulador en alguns ambients específics. De manera molt especial, a la platja de s'Amarador veim com sobre l'extensió d'arena, plana i sense vegetació, s'hi deixa notar l'efecte del vent: s'hi formen dunes.

La platja de sa Font de n'Alis

Acabam aquesta volta a prop de la platja de sa Font de n'Alis. Aquest petit arenal, format on el torrent besa la costa, conforma una petita platja que actua com a barrera i desconnecta el tram final del torrent de la mar.

Rere la platja, i visible des d'aquesta, la part baixa del torrent de ses Coves del Rei es manté com una petita zona inundada salobrenca. Aquest estany s'asseca gairebé totalment durant els mesos d'estiu, però a l'hivern s'hi origina un ambient d'aiguamoll força interessant.

Costa de sa Guàrdia d'en Garrot (Josep Rullan)

Disseny: Ludmila Rivacoba

El modelat del Parc: una mica d'història

La platja de sa Font de n'Alis

Itinerari de la volta a sa Guàrdia d'en Garrot

(Josep Rullan)

Aquest itinerari comença i acaba devora el caló d'en Garrot, també conegut com a platja de sa Font de n'Alis.

Us endinsareu en un bell pinar i arribareu fins al caló des Burgit, una petita però preciosa platgeta d'arena. El seu nom deriva de la paraula brogit ('successió confusa de renous que originen els romponents de la mar i el vent en el fullatge').

Dificultat: baixa: Distància per recórrer: 940 metres.
Durada: 25 minuts.

La marina: ullastre, pi blanc i savina

Al costat de l'accés a la platja, hi ha l'àrea recreativa de sa Font de n'Alis, des d'aquí s'inicia el camí que arriba a les proximitats del caló des Burgit.

Caminarem en direcció est seguint una pista forestal que travessa un bosc de pins i savines.

Anomenam aquest bosc *savinar* perquè es caracteritza per la presència de savines (*Juniperus phoenicea*), pròpies dels espais costaners (especialment zones dunars), però podem apreciar que és un tipus de garriga d'ullastre i de pi, i són aquests darrers l'espècie que més hi abunda. Els pins blancs (*Pinus halepensis*) són molt presents en el medi natural, ja que són uns arbres adaptats a bona part dels ambients que hi ha a les Illes Balears, per la qual cosa no caracteritzen cap tipus de comunitat natural.

L'escassetat de savinars a l'illa de Mallorca és un fet decisiu a l'hora de remarcar la importància que tenen els del parc natural de Mondragó.

Podrem contemplar-hi les espècies més representatives de la marina, que és com s'anomena la garriga característica de les zones costaneres. En primer lloc, la savina, per la seva representativitat, així com el pi blanc; també hi distingim arbusts com l'ullastre (*Olea europea* sp.), el romaní (*Rosmarinus officinalis*), la mata (*Pistacia lentiscus*), el xiprell (*Erica multiflora*) i l'aladern (*Phillyrea angustifolia*), per davall d'aquests, a més de multitud d'herbes, com el

fenàs, podrem distingir les espècies d'orquídies que floreixen a la marina (*Ophrys vernixia*, *Barlia robertiana*, *Anacamptis pyramidalis*, *Serapias lingua*...), així com no serà estrany que hi trobem abundants tipus de molses, líquens i bolets.

En els indrets pròpiament mediterranis, com és aquest, l'estiu és molt sec i calorós, la primavera i la tardor són més humides i de temperatures suaus, i l'hivern és relativament fred. Les variacions meteorològiques són molt marcades i determinen grans diferències en la natura al llarg de l'any: molses i bolets durant la tardor i l'hivern, la floració dels arbusts a la primavera, la desaparició de bona part de les plantes herbàcies a l'estiu...

Aquest tipus de vegetació que domina al savinar s'entremescla amb espècies pròpies del terreny rocós a prop dels penya-segats, com el socarrell (*Launaea cervicorni*), el fonoll marí (*Crithmum maritimum*) i les saladines (*Limonium* spp.). Aquestes espècies que viuen en el rocam litoral estan adaptades als vents forts, l'onatge, la sal en l'aire...

Bosc litoral del Migjorn (Josep Rullan)

El caló des Burgit

Tan aviat com observem el caló des Burgit, ens deixarem sorprendre per la bellesa de la cala, però també per la transparència de l'aigua, que els dies assolellats reflecteix un color cel intens.

Aquesta petita cala, molt propera a les platges més conegudes de sa Font de n'Alis i s'Amarador, ens permet gaudir a l'estiu d'un espai per al bany més íntim, tot i que hàgim de renunciar als serveis públics que ens ofereixen les altres.

En la nostra ruta, just abans d'arribar al caló, prendrem un caminet que ens surt a la dreta. El nostre passeig continua per dins el savinar en un recorregut bastant paral·lel a la costa.

Aigües cristal·lines del caló des Burgit (Josep Rullan)

Passejam a vorera de mar

Al llarg de la costa verge, poc accessible des de la mar pel fet de ser irregular i per la dificultat que suposa salvar els penya-segats, s'hi troben alguns escars alternats amb les roques i les parets naturals. Els escars són adaptacions de la costa en forma de pla inclinat per poder avarar o retirar de l'aigua les embarcacions. Els entren els pescadors.

A més dels pescadors, hi ha hagut vigilants, carrabiners, contrabandistes, carboners, fins i tot excursionistes i nombrosos turistes, que han trespàs per aquestes costes, cada un d'ells amb unes motivacions concretes.

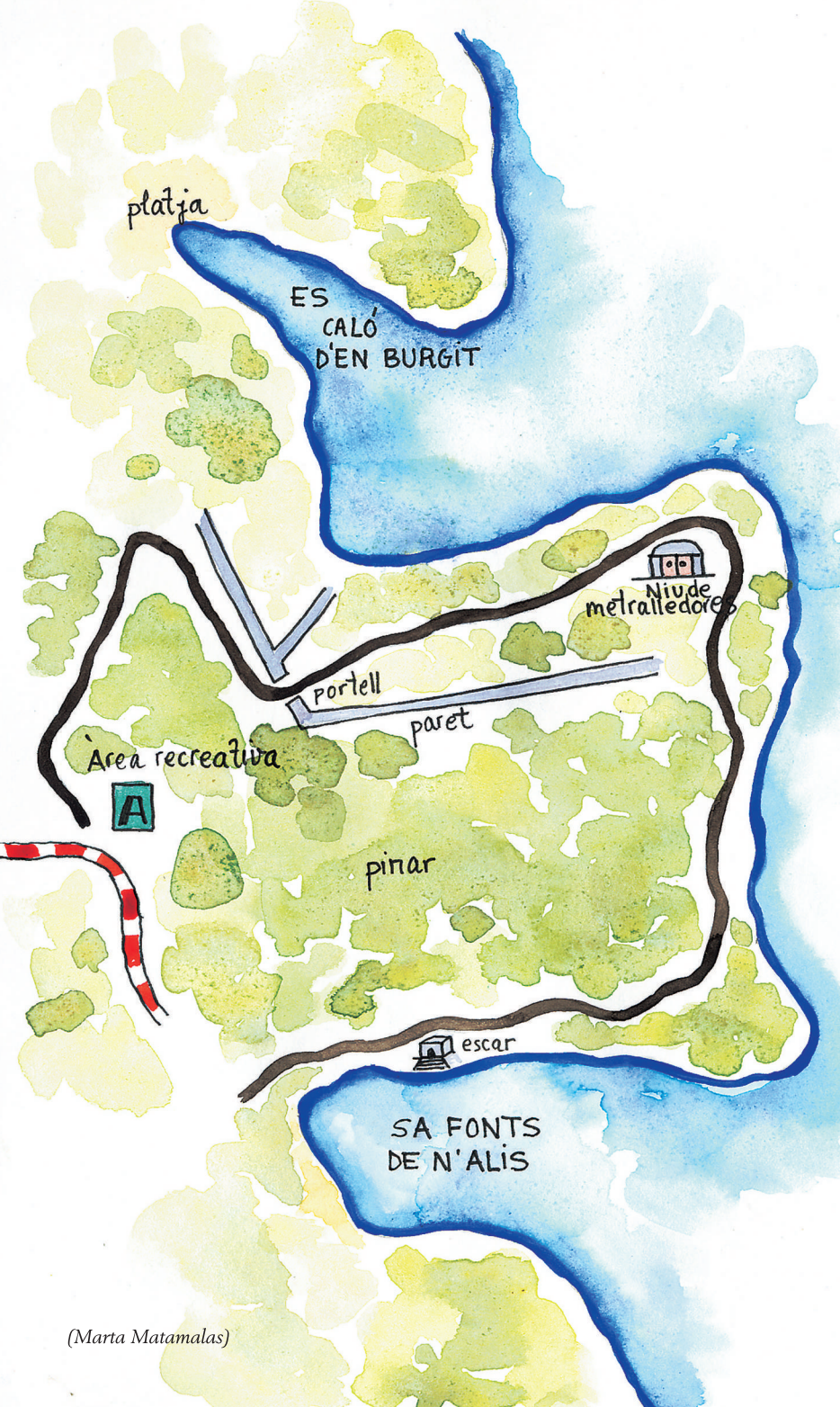
Entre el caló des Burgit i sa Font de n'Alis hi observarem un niu de metralladores construït durant la Segona República sobre les restes d'una antiga torre que permetia vigilar l'entrada a les cales de Mondragó, es Burgit i sa Barca Trencada. Si hi posam atenció, potser descobrirem, molt proper al camí, un secret de contraban.

Escar, vist des de l'itinerari (Josep Rullan)

Passejam a vorera de mar

El caló des Burgit

(Marta Matamalas)